

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN PILOTTI: LOPPURAPORTTI

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINNIN PILOTTI: LOPPURAPORTTI

27.2.2026

Raportti Lapsivaikutusten arvioinnin pilotin toteutuksesta sekä sisällöistä.

Tekijät

Teksti Satu Vasenius

Kuvat Mia Ylhäinen ja Satu Vasenius

Kiitos pilottiin osallistuneille lapsille ja perheille, lasten kanssa työskenteleville ammattilaisille, päättäjille sekä yhteistyökumppaneille: Joensuun kaupunki, Pohjois-Karjalan hyvinvointialue sekä SOS-Lapsikylä

Rahoitettu Euroopan unionin toimesta. Esitetyt näkemykset ja mielipiteet ovat kuitenkin ainoastaan kirjoittajien omia, eivätkä välttämättä vastaa Euroopan unionin tai Euroopan koulutuksen ja kulttuurin toimeenpanoviraston (EACEA) kantaa. Euroopan unioni ja EACEA eivät ole vastuussa niistä.

**Euroopan unionin
osarahoittama**

Pelastakaa Lapset

**SOS
LAPSIKYLÄ**

Siiu
SOTE

POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE

J • ENSUU

SISÄLLYSLUETTELO

Tiivistelmä	5
Lähtökohdat ja tavoitteet	6
Kuulemisiin osallistuneet lapset	7
Joensuun perheentalon avoin kohtaamispaikka	8
Venäjänkielisten iltateet -ryhmä	8
Iltapäiväkerho (1-2lk)	9
Kuulemisiin osallistuneet päättäjät	9
Lasten kuulemisten toteuttaminen	10
Käytännön toteutus	10
Tutustuminen	12
Lasten kuulemiset	14
Loppujuhlat	15
Lapsiystävällinen polku	16
Ennen tapaamista	16
Tapaamisen aikana	17
Tapaamisen jälkeen	18
Lasten tuottama aineisto	18
Mikä auttaa, jos harmittaa?	19
Lapsille tärkeät aikuiset	20
Mitä ottaa huomioon, kun suunnitellaan verkostotapaamisia?	21
Toiveiden verkostotapaaminen	25
Aikuisten kanssa juteltua	26
Arviointi ja palautekysely	27
Onnistumiset ja oivallukset	27
Menetelmät ja materiaalit	27
Kohtaaminen ja ilmapiiri	27
Osallistuminen ja vaikuttavuus	28
Kehittämisen paikat	28
Arviointi lasten kanssa	29

Lapsivaikutusten arvioinnin pilotti: loppuraportti	4
Palautekysely	30
Palaute lapsilta	30
Palaute aikuisilta	31
Johtopäätökset ja jatkotoimet	33

Tiivistelmä

Pelastakaa Lapset ry toteutti yhteistyössä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen (Siun sote), Joensuun kaupungin sekä SOS-Lapsikylän kanssa lapsivaikutusten arvioinnin pilotin syksyllä 2025.

Pilotin tavoitteena oli 1) luoda pienille (alle 12-vuotiaat) ja eriarvoisessa asemassa oleville lapsille mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon sekä 2) lisätä päättäjien tietoja ja taitoja tehdä lapsiystävällisiä lapsivaikutusten arviointeja. Pilotin molemmat tavoitteet tulivat saavutetuksi onnistuneesti.

Raportti sisältää kuvauksen pilotin toteutuksesta ja sisällöstä, lasten kuulemisten metodologiasta sekä lapsilta kerätystä kootusta aineistosta.

Lapsivaikutusten arvioinnin kohteena oli tarkastella hyvinvointialueella kehitteillä olevaa ”Oma tiimi” -mallia lasten näkökulmasta. Pilotissa kuultiin 48 lasta iältään 0-12 -vuotiaita. Lisäksi pilottiin osallistui kuusi paikallisen ja alueellisen tason päättäjää, valtuutettuja sekä virkahenkilöitä.

Pilotti on osa EU-rahoitteista (CERV-rahoitusohjelma) yhteistyöhanketta, *Inclusive Child Participation Networks 2025-2026 (ICPN)*, jossa Pelastakaa Lapset sekä SOS-Lapsikylä ovat mukana.

LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Lapsivaikutusten arvioinnin pilotti on Pelastakaa Lapset ry:n (jatkossa Pelastakaa Lapset), Joensuun kaupungin, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja SOS-Lapsikylän yhteistyönä toteutettu kokonaisuus. Sen tarkoituksena oli kuulla pieniä (alle 12-vuotiaat) ja eriarvoisessa asemassa olevia lapsia lapsiystävällisesti heitä koskevassa, päätöksentekoon etenevässä asiassa. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella lapsivaikutusten arviointi (LAVA) oli pilotin käynnistyessä vielä alkuvaiheessa, ja pilotti loi edellytykset lasten kuulemisen alueelliselle kehittämiselle.

Kaikilla lapsilla on YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukainen oikeus tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa, mukaan lukien päätökset, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä suoraan tai välillisesti. Tämä oikeus koskee kaikkia lapsia iästä ja taustasta riippumatta. Pilotti pyrki erityisesti vahvistamaan sellaisten lasten mahdollisuuksia kertoa mielipiteensä, joiden äänet jäivät usein kuulematta.

Pilotti toteutettiin loka-joulukuussa 2025 Joensuun alueella. Mukana oli 48 lasta (0–12-vuotiaita) sekä 6 päättäjää, jotka olivat paikallis- ja aluetason valtuutettuja sekä viranhaltijoita.

Lapsivaikutusten arviointi on päätöksenteon valmistelun työväline, jolla arvioidaan ennakolta, millaisia vaikutuksia valmisteilla olevalla asialla on lapsiin ja eri lapsiryhmiin. Arviointi suuntaa huomion lapsen oikeuksien toteutumiseen ja korostaa lasten edun ensisijaisuutta.

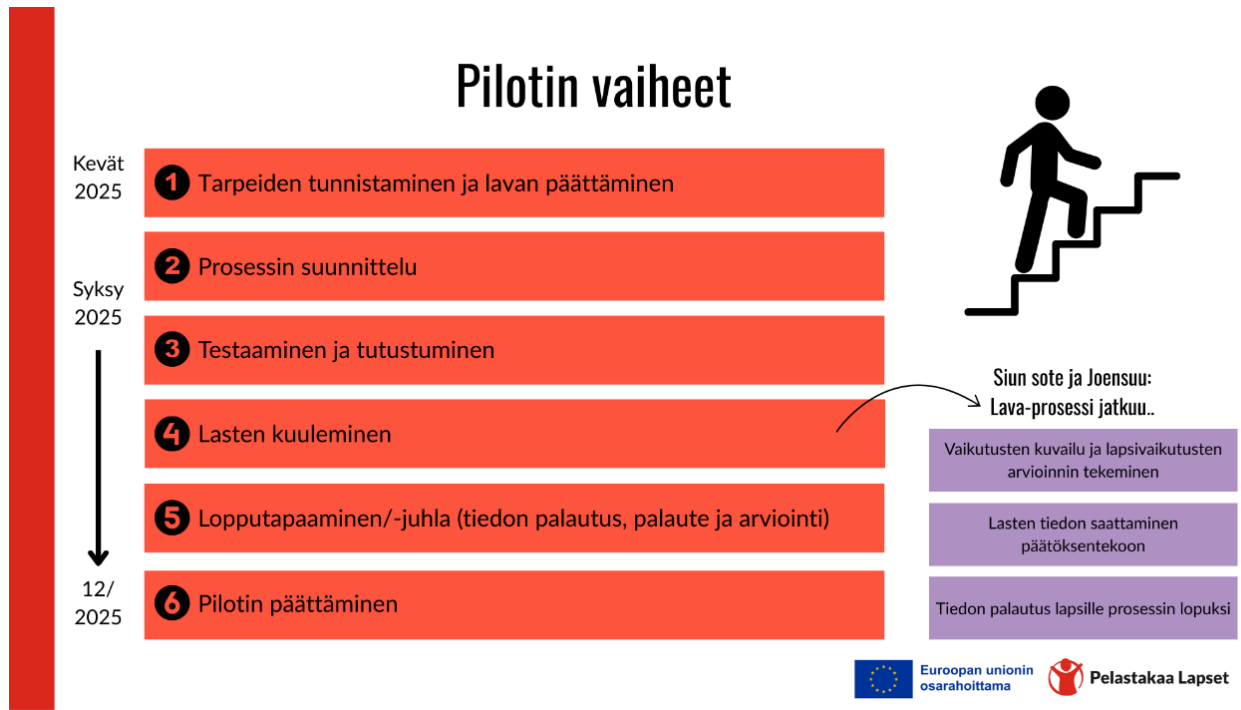
Tavoitteet:

1. Lisätä pienten (alle 12-vuotiaat) ja eriarvoisessa asemassa mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon.
2. Lisätä päättäjien tietoja ja taitoja tehdä lapsiystävällisiä lapsivaikutusten arviointeja.

Hyvinvointialue nosti esiin tarpeen kuulla lapsia kehitteillä olevasta ”Oma tiimi” -mallista, joka perustuu Itlan (Itsenäisyyden juhluvuoden lastensäätiö) yhteisövaikuttavuuteen ja yhden kontaktin periaatteeseen. Tarkoituksena on vahvistaa toimijoiden välistä yhteistyötä, jotta lapset ja perheet saisivat apua sujuvammin.

Pilotti on osa EU-rahoitteista (CERV-rahoitusohjelma) yhteistyöhanketta *Inclusive Child Participation Networks (ICPN)*, jossa Pelastakaa Lapset on mukana.

Seuraava kuva (kuva 1) havainnollistaa pilotin prosessin etenemisen vaihe vaiheelta

Kuva 1. Pilotin vaiheet

KUULEMISIIN OSALLISTUNEET LAPSET

Pilotin tarkoituksena oli saada esiin niiden lasten ääniä, jotka usein jäävät kuulematta: pienet (alle 12-vuotiaat) ja eriarvoisessa asemassa olevat lapset. Kuulemiset järjestettiin lasten arkisissa toimintaympäristöissä yhteistyössä lasten kanssa toimivien ammattilaisten kanssa, jotta kuulemiseen osallistuminen oli lapsille mahdollisimman helppoa.

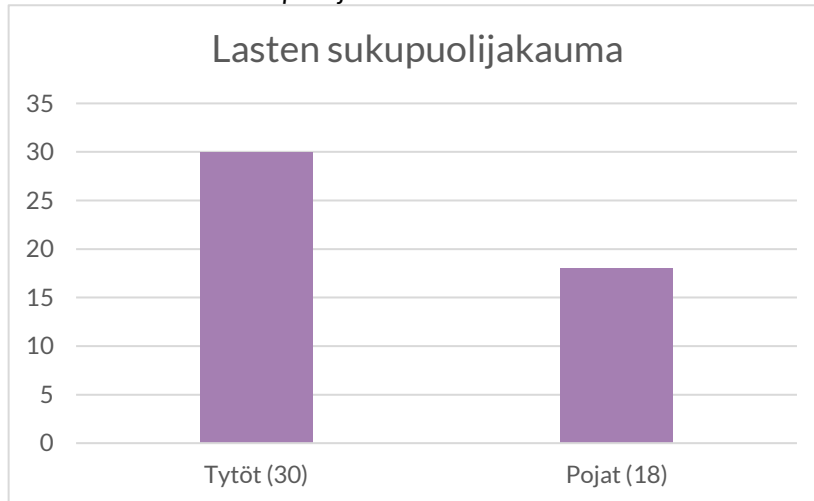
Lapsia kuultiin kolmessa paikassa:

- Joensuun perheentalon avoin kohtaamispaikka
- Venäjänkielisten iltateet -ryhmä
- Joensuun alueella toimiva iltapäiväkerho (1-2lk lapsia)

Lapsia oli mukana yhteensä 48, joista sukupuolijakauma on nähtävissä alla olevasta taulukosta (taulukko 1). Lasten sukupuolten määrittäminen perustui arviointiin sekä ammattilaisilta saatuun tietoon.

Lapsia tavattiin yhteensä 12 kertaa loka-joulukuun 2025 aikana.

Taulukko 1. Lasten sukupuolijakaumat

Joensuun perheentalon avoin kohtaamispaikka

Pelastakaa Lasten ylläpitämä Perheentalo tarjoaa lapsille ja lapsiperheille toimintaa, tukea ja paikan viettää aikaa sekä tavata muita samassa elämäntilanteessa olevia.

Kuulemiset järjestettiin Perheentalolla kolmena päivänä: tiistaina 14.10. klo 16–18, torstaina 16.10. klo 9–11 sekä lauantaina 18.10. klo 10–12. Kuulemiset sijoitettiin ajankohtiin, jotka mahdollistavat osallistumisen myös iltaisin ja viikonloppuisin asioiville perheille.

Lapset ja perheet saivat osallistua kuulemisyöpajaan vapaaehtoisesti muun Perheentalon toiminnan ohessa. Perheentalon kuulemisiin osallistui yhteensä 18 lasta, jotka olivat iältään pääosin alle kouluikäisiä (0–6-vuotiaita), muutama kouluikäinen oli myös mukana. Perheentalon kuulemisissa keskityttiin erityisesti pienempien lasten (0–3-vuotiaiden) näkökulmien saavuttamiseen.

Venäjänkielisten iltateet -ryhmä

Venäjänkielisten iltateet -ryhmä kokoontuu Perheentalolla noin kerran kuukaudessa, ja osallistujia yhdistää venäjänkielisyys. Ryhmää koordinoi paikallinen vapaaehtoinen vanhempi, joka pyörittää toimintaa yhdessä muiden aktiivisten ryhmään osallistuvien vanhempien kanssa. Ryhmän tarkoituksena on tarjota vertaisryhmätoimintaa sekä mukavaa tekemistä venäjänkielisille lapsiperheille. Ryhmässä järjestettiin kolme lasten kuulemistapaamista: perjantaina 3.10., 17.10. ja 14.11. klo 17–19.

Ryhmässä kuultiin yhteensä 21 lasta. Lapset olivat iältään n. 0–12-vuotiaita. Osa lapsista osallistui kaikkiin kolmeen tapaamiseen.

Iltapäiväkerho (1-2lk)

Iltapäiväkerhon kuulemiset järjestettiin yhteistyössä joensuulaisen seurakunnan ja lasten kanssa toimivien ammattilaisten kanssa. Lapsia kuultiin kolme kertaa iltapäiväkerhon tiloissa: keskiviikkoina 22.10., 29.10. sekä 12.11. klo 13–15.

Iltapäiväkerhon kuulemisiin osallistui 9 lasta, joista suurin osa oli paikalla kaikissa kolmessa tapaamisessa.

KUULEMISIIN OSALLISTUNEET PÄÄTTÄJÄT

Päätäjien osallistaminen lasten kuulemisiin oli pilotin keskeinen elementti, jonka tarkoituksena oli vahvistaa (tavoite 2) päätäjien valmiuksia toteuttaa lapsiystävällistä lapsivaikutusten arviointia. Päätäjät rekrytoitiin pilottiin Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ja Joensuun kaupungin toimesta.

Pilottiin osallistuneet päätäjät olivat: Jertta Harinen (Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtuutettu, Joensuun kaupunginvaltuutettu), Eila Heinonen (Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtuutettu, Joensuun kaupunginvaltuutettu), Karita Kaita (Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen valtuutettu, aluehallituksen jäsen, Joensuun kaupunginvaltuutettu), Sari Koskinen (Joensuun kaupunginvaltuutettu), Erja Nevalainen (Pohjois-Karjalan hyvinvointialue, palvelujohtaja) ja Katja Pussinen (Joensuun kaupunki, palvelupäällikkö).

Päätäjät osallistuivat pilotin aikana kahteen kehittämistapaamiseen (Teams), pilotin aluksi sekä lasten kuulemisen jälkeen, vähintään yhteen lasten kuulemiseen sekä yhteen loppujuhlaan. Ensimmäisen kehittämistapaamisen tarkoituksena oli valmistella päätäjät tuleviin lasten kuulemisiin ja antaa kokonaiskuva pilotista. Toisessa tapaamisessa refleктоitiin toteutuneita kuulemisia ja arvioitiin pilotin toteutusta. Tarkoituksena oli myös suunnitella, miten lapsille palautetaan tietoa pilotin etenemisestä tulevassa loppujuhlassa. Tiedon palauttamisen suunnittelu ja toteutus järjestettiin kuitenkin Pelastakaa Lasten toimesta, sillä tapaamiseen pääsi osallistumaan vain muutama päätäjä.

Päätäjien osuudet on esitetty kuvassa 2.

Kuva 2. Aikataulu ja päättäjien osuudet

LASTEN KUULEMISTEN TOTEUTTAMINEN

Käytännön toteutus

Lasten kuulemiset toteutettiin niin, että lapsiystävällisyys ohjasi koko prosessia. Iltapäiväkerhon ja Venäjänkielisten iltateet -ryhmän kuulemiset järjestettiin samalla toimintamallilla. Saman ryhmän lapsia tavattiin yhteensä neljä kertaa: ensin tutustumisen merkeissä, tämän jälkeen kahdessa varsinaisessa kuulemistapaamisessa ja lopuksi kullekin ryhmälle järjestetyssä loppujuhlassa. Lapset osallistuivat kuulemisiin pääosin ilman huoltajia (muutama poikkeus Venäjänkielisten ryhmässä).

Perheentalon avoimen kohtaamispaikan kuuleminen toteutettiin eri tavalla kuin kahdessa muussa toiminnossa. Kuulemistilaisuuksia järjestettiin samalla viikolla kolmena eri päivänä, ja perheet pystyivät osallistumaan työpajaan muun kohtaamispaikan toiminnan lomassa. Osallistuminen oli siis kertaluonteista ja perustui perheiden omaan aikatauluun ja läsnäoloon. Perheentalon kuulemisissa huoltajat olivat mukana ja työskentelivät lasten kanssa.

Aikaisemmista tutkimuksista sekä selvityksistä tiedetään, että pehmolelut ovat lapsille tärkeitä. Perheentalon Naava-nalle oli mukana kaikissa lasten tapaamisissa ja erityisesti iltapäiväkerhossa se oli lapsille hyvin odotettu vieras (kuva 3).

Kuva 3. Naava-nalle iltapäiväkerhossa lasten asettelemana

Toimintapisteiden toteutuksessa käytettiin menetelmiä sekä työtapoja, joissa pyrittiin käyttämään lapsille ymmärrettävää kieltä sekä kuvatukea. Venäjänkielisten ryhmässä ohjeita käännettiin venäjän kielelle ja kolmannella tapaamisella oli mukana myös venäjän kieltä osaava työntekijä. Kaikissa tapaamisissa lapsille oli tarjolla välipala. Pelastakaa Lasten aiemman kokemuksen mukaan välipala on lapsille erityisen tärkeä osa tällaisia tilaisuuksia, joka kävi myös ilmi lasten loppupalautteissa (ks. kohta Arviointi lasten kanssa).

Jokaisessa työpajassa lapset saivat merkitä osallistumisensa tarralla osallistumistauluun, jota hyödynnettiin myös hankeraportoinnissa (kuva 4). Osassa tapaamisista lapset lisäsivät tarran lisäksi merkin myös fiilistauluun, jonka avulla he saattoivat ilmaista senhetkisen tunteensa. Fiilistaulussa käytettiin Viitotun rakkauden valmista materiaalia.

Kuinka monta lasta oli tänään mukana?

Päivämäärä: _____ Työntekijän allekirjoitus: _____

Euroopan unionin osarahoittama

Pelastakaa Lapset

SOS LAPSIKYLÄ

SOTE

J•ENSUU

Kuva 4. Kuinka monta lasta oli tänään mukana?

Tutustuminen

Iltapäiväkerhon ja Venäjänkielisten iltateet -ryhmän ensimmäisellä kerralla tavoitteena oli tutustua sekä kertoa lapsille, mistä pilotissa on kyse. Tutustuminen on tärkeää erityisesti pienempien lasten kanssa työskennellessä, koska se edistää turvallista ja osallisuutta vahvistavaa vuorovaikutusta ja toimintakulttuuria. Tutustuminen tarjoaa myös tärkeää tietoa siitä, miten tulevien tapaamisten suunnittelussa on hyvä ottaa huomioon. Lasten kanssa työskentelevät ammattilaiset ovat tässä myös tärkeässä roolissa.

Tiedon välityksen avuksi luotiin kuvakirja, Naava-nallella on mielipiteitä, jossa seikkailee perheentalon maskotti Naava-nalle. Kirjassa kerrotaan, mitä mielipide tarkoittaa ja että mielipiteen kertominen on myös jokaisen lapsen oikeus. Kirjan kehittämisessä olivat mukana SOS-Lapsikylän toimintaan osallistuneet lapset. Alla otteita kirjasta.

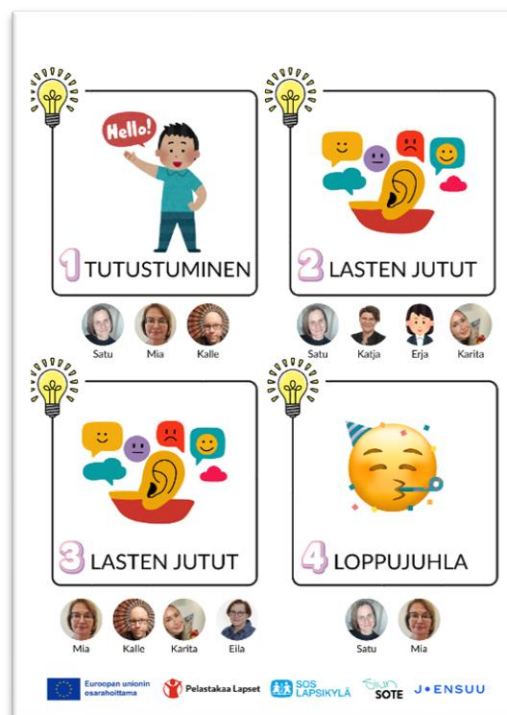

Kuva 5. Otteita kirjasta: Naava-nallella on mielipiteitä

Tutustumiskerralla lapset saivat esittää toiveita tulevia kertoja varten. Tähän käytettiin avuksi Mistä asioista sinä pidät -dokumenttia (kuva 6). Iltapäiväkerhon lasten kanssa kokeiltiin myös kuvallista ohjelmaa (kuva 7), jonka tarkoituksena oli havainnollistaa pilotin prosessia sekä havainnollistaa, ketkä aikuiset osallistuvat eri kerroille. Sekä lapset että iltapäiväkerhon aikuiset antoivat ohjelmasta myönteistä palautetta. Ohjelman koettiin antavan lapsille sopivasti ennakkotietoa tulevista tapaamisista ja auttavan heitä hahmottamaan pilotin kokonaisuutta.

Kuva 6. Mistä asioista sinä pidät?

Kuva 7. Kuvallinen ohjelma

Lasten kuulemiset

Lasten kuulemiset suunniteltiin kunkin ryhmän tarpeisiin sopiviksi. Kuulemisissa hyödynnettiin monipuolisia kysymisen tapoja sekä erilaisia työskentelymenetelmiä, jotka tukivat lasten osallistumista ja ilmaisua. Lapsilla oli mahdollisuus tuoda omat ajatuksensa esiin monin eri tavoin: puhumalla, näyttämällä, käyttämällä kuvakortteja tai tuttujen aikuisten (esimerkiksi vanhempi, isovanhempi tai tuttu työntekijä) avulla.

Taulukkoon 2 on koottuna kaikki kuulemisessa käytetyt menetelmät ja työtavat sekä mitä kysymystä kullakin pyrittiin selvittämään.

Taulukko 2. Käytetyt menetelmät ja työtavat

Menetelmä/työtapa	Mitä selvitettiin?
Rastipistetyöskentely	Kenelle kerrot, jos sinua harmittaa? Onko sinusta helppoa olla mukana tapaamisessa, jossa on mukana monta aikuista? Onko sinusta vieraalle aikuiselle jutteleminen helppoa? Auttavatko aikuiset, jos sinua harmittaa? Onko siitä apua, kun kerrot aikuiselle harmista?
Hyvän mielen puu	Mikä auttaa, jos harmittaa?
Noppa-leikki	Mikä tuntuu kivalle ja mikä kurjalle?
Leikki	Mikä auttaa, jos harmittaa?
Yhteispiirustus	Millainen on kiva aikuinen?
Juttelu askartelun/puuhastelun yhteydessä	Mikä auttaa, jos harmittaa?
Kuvakirja - työskentely	Luotiin kirja, Naava-nallea harmittaa, jonka avulla mallinnettiin "Oma tiimi" -mallia. <ul style="list-style-type: none"> - Kenelle aikuiselle Naava kertoo, jos harmittaa? - Miltä harmitus tuntuu? - Miltä tuntuu, kun on kertonut aikuiselle? - Keitä osallistuu, jos tapaaminen järjestetään yhdessä aikuisen kanssa? - Missä tapaaminen järjestetään? - Haluaako Naava olla mukana tapaamisessa? - Oliko tapaamisesta apua?

Tätä, toivon aikuiselta, kun harmittaa	Mitä toiveita lapsilla on aikuisille, jos heitä harmittaa?
Canva-työskentely (yhteisteos)	Miltä näyttää lasten mielestä kiva verkostomainen tapaaminen?
Kuvatuetut kysymykset (aikuisen kanssa tehtävä)	Keiden ihmisten kanssa on hyvä olla? Mitä aikuisten kanssa on kivaa tehdä? Missä paikoissa on hyvä olla?
Keskustelu huoltajien kanssa	Yleistä keskustelua teemasta
Havainnointi (erityisesti 0–3-vuotiaat)	Miten lapset toimivat ja käyttäytyvät eri tilanteissa? Miten lapset ottavat kontaktia aikuisiin? Miten lapset suhtautuvat vieraampiin aikuisiin? Miten lapset suhtautuvat tuttuihin aikuisiin? Mitä voimme oppia lapsia havainnoimalla? Miltä eri tilanteet näyttävät vauvan/taaperon näkökulmasta?
Kuvasadutus	Mikä Naavaa voisi harmittaa? Kenelle Naava kertoo? Ketä yhteisessä tapaamisessa on mukana? Mitä siellä tehdään? Miltä Naava-nallesta nyt tuntuu?

Iltapäiväkerhon sekä Venäjänkielisten iltateet -ryhmän lapset saivat esittää viimeisellä kuulemiskerralla toiveita tulevaa loppujuhlaa varten.

Loppujuhlat

Kaikille pilottiin osallistuneille lapsille ja perheille järjestettiin kuulemisten jälkeen loppujuhlat. Loppujuhliin kutsuttiin lasten ja perheiden lisäksi pilottiin osallistuneet päättäjät sekä yhteistyökumppanit.

Loppujuhlien tarkoituksena oli kiittää osallistujia mukanaolosta sekä tarjota heille mukavaa tekemistä, pizzeria ja pientä herkkua. Juhlissa kerrottiin lapsille ja perheille myös siitä, mitä pilotissa oli tehty ja miten lasten näkemyksiä hyödynnetään jatkossa. Lisäksi iltapäiväkerhon lasten kanssa arvioitiin yhdessä pilotin toteutusta.

Loppujuhlaa varten luotiin kolmas Naava-nallen kirja: Naava-nalle mieltii mitä mielipiteille tapahtuu. Kirjan avulla lapsille välitettiin tietoa, mitä lasten kertomille asioille seuraavaksi tapahtuu.

Lapset saivat loppujuhlassa lisäksi kunniakirjat osallistumisestaan pilottiin.

Lapsiystävällinen polku

Toinen pilotin tavoitteista oli edistää päättäjien tietoja ja taitoja lapsiystävälliseen lasten kanssa työskentelyyn. Lapsiystävällisyyttä edistettiin lapsiystävällisten materiaalien avulla, joista muodostui prosessin lapsiystävällinen polku: ennen tapaamista, tapaamisen aikana ja tapaamisen jälkeen. Lapsiystävällinen polku on Pelastakaa Lasten käyttämä toimintatapa, jota hyödynnetään monipuolisesti lasten kanssa tehtävässä työssä ja toiminnan kehittämisessä.

Ennen tapaamista

Lapsille ja perheille lähetettiin ennen tapaamista kirje (kuva 8) ja/tai lyhyt video, jossa kerrottiin mitä tulevassa tapaamisessa tehdään ja toivottiin lapset tervetulleiksi.

Kuva 8. Esimerkki kirjeestä lapsille

Ennen pilotin alkua lasten huoltajille toimitettiin myös oma infokirje. Lisäksi lasten huoltajilta pyydettiin suostumukset lapsen osallistumiseksi pilottiin.

Tapaamisen aikana

Lapsiystävälliset toimintatavat perustuvat lasta kunnioittavaan, arvostavaan ja dialogiseen kohtaamiseen. Lisää dialogisesta lasten kohtaamisesta voi lukea Pelastakaa Lasten verkkosivuilta, [Dialoginen kohtaaminen ja lapsen oikeudet - Lapsilta opittua](#).

Lisäksi tapaamisissa noudatetaan YK:n yleiskommentin no. 12 (2009) yhdeksää periaatetta merkitykselliseen ja eettiseen lasten osallisuuteen, josta Pelastakaa Lapset on tehnyt oman lapsiystävällisen version (kuva 9).

Kuva 9. Yhdeksän periaatetta merkitykselliseen ja eettiseen lasten osallisuuteen

Yhdeksän periaatetta muodostaa lasten osallisuutta tukevan toimintakulttuurin, jota noudattamalla voidaan vahvistaa lasten turvan tunnetta sekä ennakoitavuutta uudessa tilanteessa. Yllä olevaa kuvaa käytiin lasten kanssa läpi tapaamisissa.

Lapsiystävällisyyttä tukevat lapsille mielekäs tekeminen, jota voidaan edistää kysymällä lapsilta ennakkoon toiveita. Perustarpeiden (esimerkiksi lepo ja ravinto) täyttäminen on myös tärkeää erityisesti pienten lasten kanssa. Lisäksi edellä mainitut lapsiystävälliset materiaalit sekä moninaiset osallistumisen tavat edistävät myös tapaamisten aikana lapsiystävällisyyttä. Lapsilta saatu palaute ja siihen reagointi ovat myös tärkeässä roolissa.

Lapsille kerrottiin lisäksi kuvien avulla tapaamisten aluksi, ketä aikuisia kullakin kerralla on paikalla. Tämä oli erityisen tärkeää, koska osalla kerroista lapsille tuntemattomia aikuisia oli paikalla useampia (työntekijöitä ja päättäjiä).

Tapaamisen jälkeen

Tapaamisten jälkeen lapsille ja heidän huoltajilleen lähetettiin kuvalliset tiedon palautukset. Näihin koottiin kuussakin tapaamisessa tehdyt asiat sekä lasten kertomat asiat. Kuvatuetut tiedon palautukset (kuvat 10 ja 11) ovat mainio tapa välittää lapsiystävällisesti lapsille tietoa siitä, mitä on tehty ja mitä seuraavaksi tehdään.

Kuva 10. Esimerkki tiedon palautuksesta

Kuva 11. Esimerkki tiedon palautuksesta

LASTEN TUOTTAMA AINEISTO

Lapset tuottivat kuulemisissa tärkeää ja moninaista tietoa, joka on koottu ja teemoiteltu tähän osioon. Lasten kertomia asioita on tarkoitus käyttää osana hyvinvointialueen lapsivaikutusten arviointia, mutta

tietoa kannattaa hyödyntää laajemmin myös lasten kanssa työskentelevien, virkahenkilöiden ja muiden toiminnan kehittämisessä.

Pilotissa käytetyt menetelmät eivät tuota määrällistä dataa, vaan niiden avulla saatu tieto on laadullista ja kuvaa ainoastaan pilottiin osallistuneiden lasten ajatuksia. Lasten vastauksista ei siksi tule tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä tai yleistyksiä. Mikäli laajempia tulkintoja halutaan myöhemmin tehdä, tarvittaisiin erillistä jatkotarkastelua. Pilotissa kerätty tieto antaa kuitenkin arvokasta tietoa lasten näkökulmista.

Mikä auttaa, jos harmittaa?

Lasten kanssa käydyissä keskusteluissa selvitettiin monin eri tavoin (ks. kohta Lasten kuulemiset), mitkä asiat tai ketkä henkilöt auttavat silloin, kun lasta harmittaa. Lasten vastaukset jakautuivat useisiin teemoihin: läheiset ihmiset, läheisyys ja lohduttaminen, oma toiminta, digitaaliset ajanviettotavat sekä muut yksittäiset mieltä parantavat asiat. Seuraavassa esitetään koottu yhteenveto lasten kertomuksista.

Läheisistä ihmisistä lapset mainitsivat äidin ja isän sekä tutut päiväkodin aikuiset, jotka molemmat nähtiin tärkeinä ja lohtua tuovina henkilöinä.

- "äiti ja isä"
- "Katja, kun tuun (päiväkotiin), niin Katja tulee halimaan."
- "Mira auttaa, se on mun päiväkodissa."
- "Munkin päiväkodissa on Mira."
 - aikuinen: "Auttaako se, jos harmittaa?"
 - Lapsi nyökkää.

Kuva 12. Lapsen piirustus: "Äidin kanssa on hyvä olla"

Monet lapset kuvasivat, että läheisyys ja fyysinen kosketus auttavat harmituksen hetkellä. Hali, kosketus ja läheisen läsnäolo tuottivat lohtua.

- "Kun halii."
- "voimahali"
- "Kun äiti halaa, ei harmita."
- "Halii kaveria."
- "Silittää."

Lapset kuvasivat myös toiminnallisia keinoja, joiden avulla olo paranee. Näissä nousi esiin myös vertaissuhteiden tärkeys.

- "Voi mennä kavereitten kanssa."
- "Kiva leikkiä kavereiden kanssa."
- "Meen kavereiden kanssa."
- "painin"

Osa lapsista kertoi, että myös digitaalinen tekeminen sekä viihdesisällöt auttavat harmituksen hälventämisessä.

- "Puhelimessa on kivaa."
 - aikuinen: "Mitä siellä on kivaa tehdä?"
 - "Youtube"
- "Katsoa elokuva."
- "pelaan"

Lisäksi lapset nimesivät monia muita yksittäisiä asioita, jotka tekevät olon paremmaksi.

- "Lipstick, jos on huulet mennyt rikki."
- "Tulee parempi mieli, kun saa lahjan"
- "kukat"
- "Syödä karkkia."
- "herkut"
- "taikajuoma"
- "perhosten näkeminen"

Lapsille tärkeät aikuiset

Lapset kertoivat heille tärkeistä aikuisista ja erityisesti omat tutut aikuiset nousivat esiin lasten vastauksissa. Alla olevaan taulukkoon on koottu lasten mainitsemat henkilöt. Henkilöiden lisäksi moni lapsi mainitsi myös pehmolelut tärkeiksi lohduttajiksi.

Taulukko 3. Lapsille tärkeät aikuiset

Kategoria	Lasten kertomat asiat
Perhe	äiti, isä, sisarukset
Sukulaiset	isovanhemmat, serkut, täti
Kaverit	kaveri
Tärkeät esineet	pehmo
Aikuiset arjessa	opettaja, harrastuksen ohjaaja, ip-ohjaajat, toiminnassa vierailevat aikuiset (pilotin työntekijät), aikuiset, Lähiksen lähiötalon henkilökunta

Lapset kertoivat, että harmitilanteissa auttaa usein se aikuinen, joka on juuri sillä hetkellä paikalla. Vastauksissa korostui kuitenkin myös kodin ja huoltajien tärkeä rooli. Onkin tärkeää, että päiväkodin tai muun toimintaympäristön aikuiset kertovat kotona oleville aikuisille lapsen kokemasta harmista, jotta lapsi saa tukea sekä arjessa että kotona.

- *"Jos tapahtuu harrastuksessa, niin ohjaaja voi laittaa viestiä kotiin"*
- *"Opettaja vois ratkaista."*
- *"Opettaja voi laittaa viestiä vanhemmille."*

Isovanhemmat tuotiin esiin sekä myös ikävä heitä kohtaan:

- *"Kun lähdän Venäjältä ukin ja mummin luota, itken tosi paljon, koska tulee ikävä."*
- *"Oli kiva, kun sain puhelimeen kortin." (Voi sitten soittaa ukille ja mummille.)*

Vieraat aikuiset mainittiin myös ihmisinä, jotka voivat auttaa:

- *"Vieras nainen kerran auttoi oven auki."*

Mitä ottaa huomioon, kun suunnitellaan verkostotapaamisia?

Verkostotapaamisen suunnittelussa on tärkeää huomioida lasten näkökulma ja heidän kokemuksensa arjen tilanteista. Tässä luvussa tarkastellaan neljää kokonaisuutta, jotka auttavat ymmärtämään lasten toiveita ja

tarpeita verkostotapaamisen suunnittelussa: lapsiystävälliset toimintatavat, lapsille mieluisat paikat, mukava tekeminen yhdessä aikuisten kanssa sekä kivan aikuisen piirteet. Verkostotapaamisen tarkastelu lasten näkökulmasta lisää tapaamisen mielekkyyttä ja lapsen osallisuutta toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa.

Oppeja havainnoinnista. Havainnointi tuotti tärkeää tietoa erityisesti kaikkein pienimpien lasten näkökulman saavuttamisesta.

- Kun saa ensin tutustua rauhassa, lapsi uskaltaa itse jutella uusille aikuisille.
- Tehtävien tekeminen on helpompaa, kun oma aikuinen on mukana.
- Tuttu ja kiva paikka saa lapset innostumaan ja aloittamaan leikit.
- Vauva viihtyy, kun ympärillä on paljon katseltavaa ja kuunneltavaa.

Yhteenvedona voidaan sanoa, että turvallinen, tuttu ympäristö ja läsnä oleva aikuinen tukevat sekä leikin että tehtävien sujumista ja vahvistavat lasten oma-aloitteista vuorovaikutusta. Seuraava osio on havainnoinnin muistiinpanoista.

Havainnointi Perheentalolla, n. 2-vuotias lapsi

Lapsi saapui Perheentalolle äitinsä kanssa ensimmäisten joukossa. Ympäristö vaikutti hänelle tutulta, sillä hän siirtyi nopeasti leikkimään löytäen helposti mieluisat lelut. Alkuvaiheessa lapsi otti kontaktia pääasiassa vain äitiinsä eikä ollut kiinnostunut muista paikalla olleista.

Lapsi osallistui äitinsä kanssa työpajan tehtäviin. Hän oli ajoittain siirtymässä jo muihin toimintoihin, mutta äiti kannusti häntä jatkamaan tehtävän parissa. Toiminnan lomassa lapsi kävi syömässä lounaan äitinsä kanssa.

Lounaan jälkeen lapsen toiminta muuttui selvästi aktiivisemmaksi. Hän juoksi hetken aikaa ympyrää isossa tilassa ja siirtyi tämän jälkeen leikkimään hyllyn leluilla. Tässä vaiheessa lapsi alkoi vähitellen ottaa yhä enemmän kontaktia muihin aikuisiin, vaikka äiti oli muualla. Äidin poissaolo ei näyttänyt haittaavan lasta, ja hän vaikutti olevan tilanteessa rauhallinen ja luottavainen.

Lapsi haki aikuisten huomiota oma-aloitteisesti näyttämällä lelun tai kirjan tai kutsumalla aikuisia mukaan leikkiin ("kato, kato"). Aikuiset istuivat lapsen tasolla lattialla, keskustellen keskenään samalla kun olivat saatavilla lapselle. Lapsi ei häiriintynyt aikuisten välisestä keskustelusta, vaan osallistui vuorovaikutukseen silloin kun se liittyi hänen omaan leikkiinsä.

Kyseinen esimerkki osoittaa, että lapsi tarvitsee hieman aikaa tutustuakseen ympäristöön ja ihmisiin, mutta kun turvallisuuden tunne vahvistuu, hän lähestyy aikuisia luontevasti ja oma-aloitteisesti. Tilanne oli lapselle mieluisa ja sopivan rauhallinen. Tällaisissa tilanteissa, jossa ollaan lapselle mieluisassa paikassa ja

aikuiset ovat lapsen tasolla, lasten asioista keskusteleminen heidän läsnäollessaan olisi myös mahdollista. Lapsi pystyi osallistumaan keskusteluun omalla tavallaan silloin kun hän sitä halusi.

Lapsille mieluisat paikat. Lapset kertoivat useista heille tärkeistä paikoista, joissa he kokevat olonsa hyväksi. Lapset nostivat esiin kodin, äidin sylin ja isoveljen vieressä olemisen.

- ”Minä menen kotiin. Minä tykkään kodista.”

Myös isovanhemmat mainittiin: ”mummula”. Lisäksi lapset kertoivat kodin ulkopuolisista arjen ympäristöistä: Lähiötalo, Perheentalo sekä hoitopaikka.

Mukava tekeminen aikuisten kanssa. Lapset kertoivat monista asioista, joita heidän mielestään on kivaa tehdä aikuisten kanssa. Lasten kertomissa asioissa nousevat esiin tuttujen ja turvallisten aikuisten kanssa puuhailu.

Taulukko 4. Asioita, joita lapset tykkävät tehdä aikuisten kanssa

Luokka	Sisältö
Leikki ja mielikuvitusleikit	Leikkiä; leikkiä autolla; hepalla leikkiä; leikkiä sairaalaa; leikkiä nukketalolla; leikkiä Frozen-linnalla; keksiä isin kanssa leikkejä
Pelaaminen ja pelilliset toiminnot	Pelata nopalla; sähly ja jalkapallo; pallopelit; pallomailapelit sedän kanssa
Musiikki ja soittaminen	Käydä muskarissa; soittaa soittimilla; soittaa aikuisten kanssa
Rauhoittuminen ja media	Katsoa Pikku Kakkosta; elokuvien katsominen; musiikkivideoiden katsominen sedän kanssa
Liikkuminen ja ulkoilu	Uimarannalla pallon potkiminen; liikkumaan oppimisen harjoittelu; liikkari; pyöräily; luistelu; lenkkeily; eväsretket; puistossa/leikkipuistossa käyminen; ulkoilu (lehdet); uimahallissa käyminen

Retket ja matkustaminen	Kaupassa käyminen äidin kanssa; kaatopaikalla käyminen; junalla matkustaminen; kalassa käyminen; kalastus isoveljen ja isin kanssa
Luova toiminta ja käden taidot	Muovailu; piirtäminen; maalaaminen isin kanssa; leikkaaminen, piirtäminen ja liimaaminen päiväkodissa
Arjen toiminnot	Ruoan tekeminen; lounaan syöminen

Useampi lapsi vastasi tähän kysymykseen heille tutun aikuisen kanssa käyttäen valmiita Pikku Kakkosen kuvakortteja. Tuttu aikuinen kirjoitti kuvan viereen, mitä kuvalla tarkoitettiin.

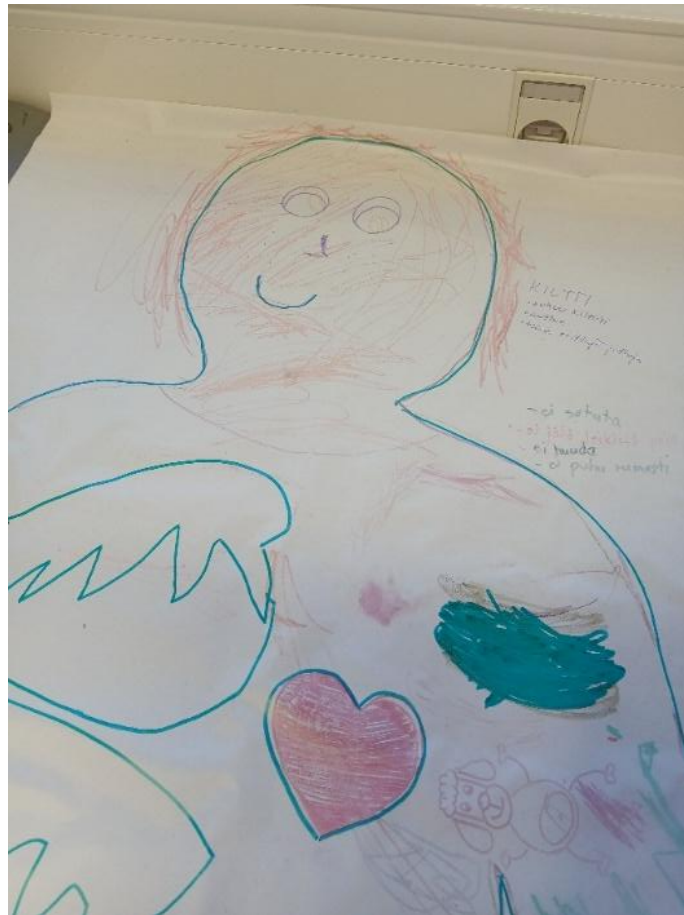

Kuva 13. Esimerkki lapsen vastauksesta

Kivan aikuisen piirteet. Lapset tekivät yhteisen taideteoksen, jonka aiheena oli: Millainen on kiva aikuinen? Lapset kertovat, että kiva aikuinen kiltti, joka:

- "Tekee kilttejä juttuja."
- "Auttaa."
- "Puhuu kiltisti."
- "Ei satuta."

- ”Ei jätä leikeistä pois.”
- ”Ei huuda.”
- ”Ei puhu tuhmasti.”

Kuva 14. Yhteisteos: Millainen on kiva aikuinen?

Toiveiden verkostotapaaminen

Lapset pääsivät rakentamaan ”toiveiden verkostotapaamisen” suunnittelutyökalu Canvan avulla. Lasten kanssa oli ennen tätä käsitelty aihetta kuvakirjan, *Naava-nallea harmittaa*, avulla. Kirjassa Naava-nallea harmittaa se, ettei hänellä ole kavereita uudessa koulussa.

Lapset päättivät missä tapaaminen pidetään, keitä henkilöitä tai hahmoja tapaamisessa on mukana sekä mitä ääniä siellä kuuluu. Tämän jälkeen lapset mieltivät, mitä kuvassa olevat henkilöt voisivat sanoa tai ajatella. Työskentelyn tuloksena rakentui alla oleva kuva.

- *"Neuvolassa on saatu tosi hyvää palvelua."*
 - *"Työntekijä on vaihtunut, mutta ei ole haitannut."*
 - *"Musta ei ole kovin kivaa tai ideaali tilanne."*
- *"Walk-in neuvola oli tosi hyödyllinen, kun pääsi punnitsemaan vauvaa sekä sai purkaa omia huolia."*
- *"Digisotokeskuksen kautta voi olla yhteydessä ja saa samana päivänä vielä yhteyden ammattilaiseen."*
 - *"Voi valita koskeeko asia lasta tai äitiä ja sieltä ohjataan eteenpäin."*
- *"Ilmoitustauluilta saa hyvää tietoa siitä, mihin olla yhteydessä."*

Kolmantena nostettiin paremmat kulkuyhteydet.

- *"Paremmat yhteydet saisi olla Tampereen suuntaan."*

ARVIOINTI JA PALAUTEKYSELY

Pilotti arvioitiin sen päätyttyä yhdessä lasten, yhteistyökumppaneiden ja osallistuneiden päättäjien kanssa.

Onnistumiset ja oivallukset

Menetelmät ja materiaalit

Osallistavat menetelmät toimivat: Muovailuvaha, kuvakortit, tunnenoppa ja rastipiste-seinä herättivät keskustelua lasten kanssa ja tukivat kuulemistä. Erityisesti muovailun äärellä päästiin syvällisiin teemoihin, ja muovailun aiheen avoimuus (ei määritelty etukäteen) tuki lasten omaehtoisuutta.

Konkreettisia työtapoja arkeen: Syntyi toimintamalleja ja ideoita, joilla lasten osallisuutta voi edistää käytännössä. Kokonaisuus tuki ammattilaisten työtä.

Materiaalit ja viestintä toimivat: Ennakkomateriaali (kirjeet ja videot) oli lapsille selkeä. Videoista pidettiin, ja Naava-nalle oli monelle odotettu ja mieluinen.

Rytmitys toimi: Tapaamiskertojen väleissä oli riittävästi infoa osallistujille, mikä tuki jatkuvuutta.

Kohtaaminen ja ilmapiiri

Aidosti kohdaten: Aikuiset olivat lapsen tasolla ja kuuntelijan roolissa; tämä teki tilanteesta mukavamman lapsille ja lisäsi luottamusta.

Ulkopuoliset aikuiset mukana luontevasti: Vaikka paikalla oli joissakin tapaamisissa paljon vieraita aikuisia, lapset olivat omana itsenään. Vieraat aikuiset eivät näyttäneet ulkopuolisina.

Kuuleminen ei ole iästä kiinni: Myös hyvin pienet lapset pystyivät sanoittamaan tunteitaan ja kokemuksiaan, kun heitä kuunneltiin maltilla loppuun asti.

Myönteinen kokemus: Osallistujien yleiskuva oli positiivinen. *”Kaikki tuntui kivalta ja hyvältä.”* Eikä kokonaisuus tuntunut mukana olleiden ammattilaisten näkökulmasta raskaalta. Pilotista jäi paljon vietävää jatkoon.

Osallistuminen ja vaikuttavuus

Laaja innostus: Kaikenikäiset lapset lähtivät hyvin mukaan; myös ne, jotka eivät aluksi halunneet osallistua, tulivat mukaan myöhemmin.

Innostus syntyy tavasta kertoa: Kun mietittiin miten kertoa lapsille heille vieraammista teemoista (kuten lapsivaikutusten arviointi ja hyvinvointialue) ja ottaa heitä mukaan, lapset olivat innokkaita kuulemaan ja keskustelemaan. Tämä vaati kuitenkin hyvää ennakkovalmistautumista.

Valmius jatkoon: *”Lähtisin mukaan uudelleen”* Pilotin mukainen lasten kuuleminen myös haastavammissa ryhmissä on kokeilemisen arvoista.

Perheiden myönteinen palaute: Vanhemmat reagoivat sydämin ja peukaloin heille lähetettyihin kirjeisiin ja tiedonpalautuksiin.

Kehittämisen paikat

Kirjaaminen: Työpajan aikainen kirjaaminen koettiin haastavaksi. Jatkossa roolit on hyvä selkeyttää (esimerkiksi nimetä erillinen kirjaaja).

Aikuisten roolit ja määrä: Aikuisten määrä ja se, keitä aikuiset ovat (vieras, tuttu, työntekijä, päättäjä), vaikutti lasten toimintaan. Joillakin kerroilla aikuisia koettiin olevan liikaa. Siksi on tärkeää rajata osallistuvien aikuisten määrää ja määritellä roolit selvemmin.

Aikuisen osallistumisen ohjeistus: Lasten tapaamisiin kaivattiin tarkempaa ohjausta siitä, mitä vieraileva aikuinen tekee eri vaiheissa.

Ajankohta, vireys ja ravinto: Vuorokaudenaika ja vireystila vaikuttivat lasten osallistumiseen. Iltapäiväkerhossa välipalan ajoitus koettiin myöhäiseksi. Jatkossa välipalaa on hyvä aikaistaa tai varata pieni välipala jo työpajan alkuun tai keskivaiheille.

Kielituki: Kielimuuri haastoi osallistumista venäjänkielisten ryhmässä. Tämä haaste huomattiin ja kolmannelle tapaamiselle saatiin mukaan venäjän kieltä osaava työntekijä.

Päätäjyhteys: Jatkossa päätöksentekijöille on syytä luoda vahvemmat mahdollisuudet tavata lapsia ja tutustua ammattilaisten keinoihin kuulla heitä, jotta toimintatavat vakiintuvat ja tieto siirtyy päätöksentekoon.

Päätäjien sitouttaminen prosessiin. Päätäjien osallistuminen prosessiin oli vaihtelevaa, joten jatkossa sitä on vahvistettava.

Arviointi lasten kanssa

Arviointia tehtiin myös yhden lapsiryhmän kanssa. Lapsilta kysyttiin: Mikä oli kivointa? Mitkä olivat kurjia asioita tai asioita, joista et pitänyt?

Lapset mainitsivat kivoiksi asioiksi: Naava-nalle, pizza, kaikilla on ollut kivaa, mehu, mandariini (ja sen kuoriminen), kaikki tehtävät, sipsit ja muovailuvaha. Lapset eivät keksineet asioita, joista he eivät olisi pitäneet. Kuusi lasta kahdeksasta vastasi, että osallistuisi uudelleen. Kaksi vastasi, etteivät osallistuisi, koska *”mä en tykännyt tästä mehusta”* ja *”siellä voi olla samoja juttuja”*.

Lasten arvioinnin perusteella heille tärkeitä olivat tarjolla olleet syötävät ja juotavat, Naava-nallen läsnäolo, toiminnan hauskuus sekä tehtävät, erityisesti muovailuvahalla työskentely. Lasten kertomuksista näkyy myös, että etenkin pienempien lasten arviot kiinnittyvät usein juuri sillä hetkellä koettuihin asioihin: esimerkkinä lapsi, joka sanoi, ettei osallistuisi uudelleen, koska sillä hetkellä tarjolla ollut mehu ei miellyttänyt. Pienemmille lapsille onkin usein vanhempia lapsia haastavampaa arvioida pidempää prosessia, mikä korostaa systemaattisen, usein toistuvan ja konkreettisiin asioihin kohdentuvan palautteen keruun tarvetta, mieluiten mahdollisimman pian tilaisuuden jälkeen.

Kuva 16. Kooste lasten arvioinnista

Palautekysely

Palaute lapsilta

Tapaamisten loppuksi lapsilta kerättiin palautetta toiminnasta. Palautteen keräämisessä käytettiin kyselylomakkeita (kuva 17), keskustelua sekä havainnointia. Havainnoissa tarkasteltiin kahta kysymystä: Osallistuivatko lapset toimintaan? Tekivätkö lapset toimintaan liittyviä aloitteita?

Kuva 17. Lapsen palautelomake

Kaikki kyselylomakkeisiin vastanneet lapset vastasivat, että heillä oli kivaa ja että he osallistuivat tekemiseen. Yksi lapsi vastasi ensimmäiseen kysymykseen kerran kahden peukalon väliltä, joka voidaan tulkita vastaukseksi ehkä. Havainnointiin perustuvan arvioinnin perusteella kaikki toimintaan mukana olleet lapset osallistuivat toimintaan ja tekivät toimintaan liittyviä aloitteita.

Palaute aikuisilta

Pilottiin osallistuneille päättäjille sekä yhteistyökumppaneille lähetettiin palautekyselyt pilotin päätteeksi.

Palautekyselyissä selvitettiin:

- Lisääntynyt tietoisuus ja lasten osallisuuden tärkeyden ymmärtäminen
- Tietoisuus eriarvoisessa asemassa olevien lasten kohtaamisesta
- Pilotin koettu hyödyllisyys

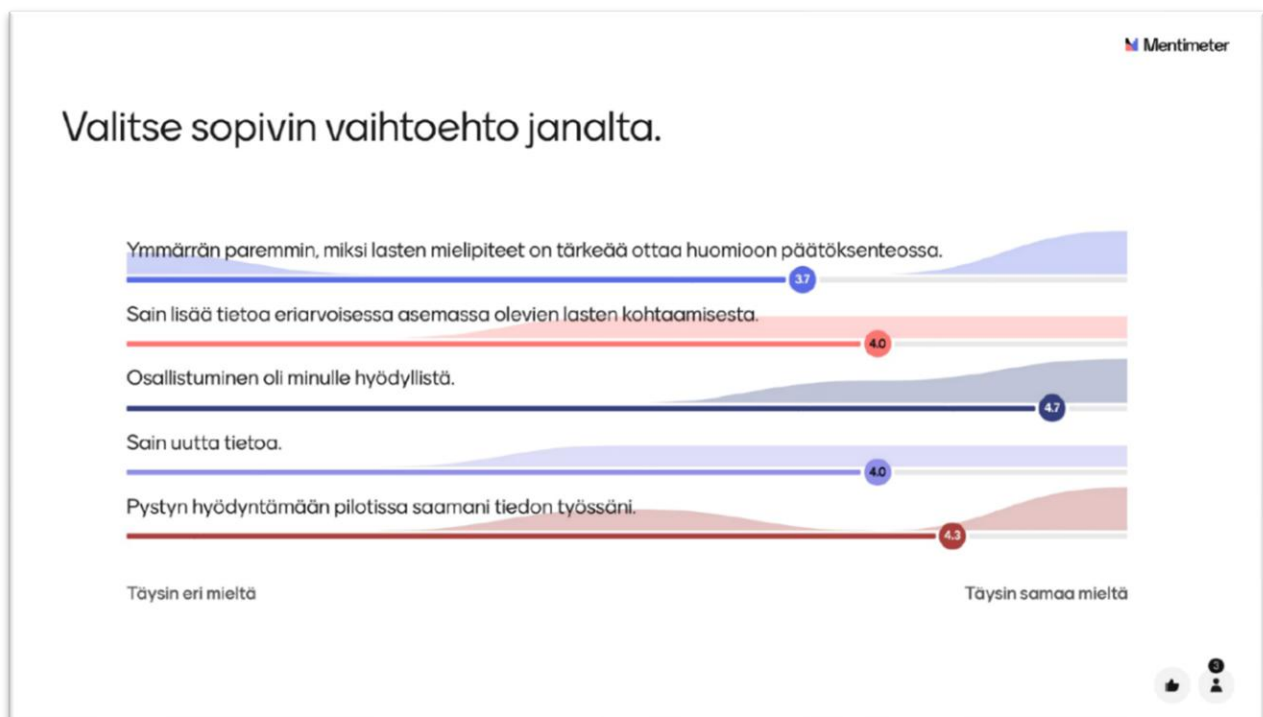
- Karttuneet tieto
- Lasten osallisuutta koskevan tiedon soveltaminen käytäntöön

Kyselyssä vastattiin asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 5 = täysin samaa mieltä). Tuloksiin laskettiin mukaan ne, jotka valitsivat 4 tai 5. Kysely lähetettiin 9 henkilölle, joista 5 vastasi kyselyyn.

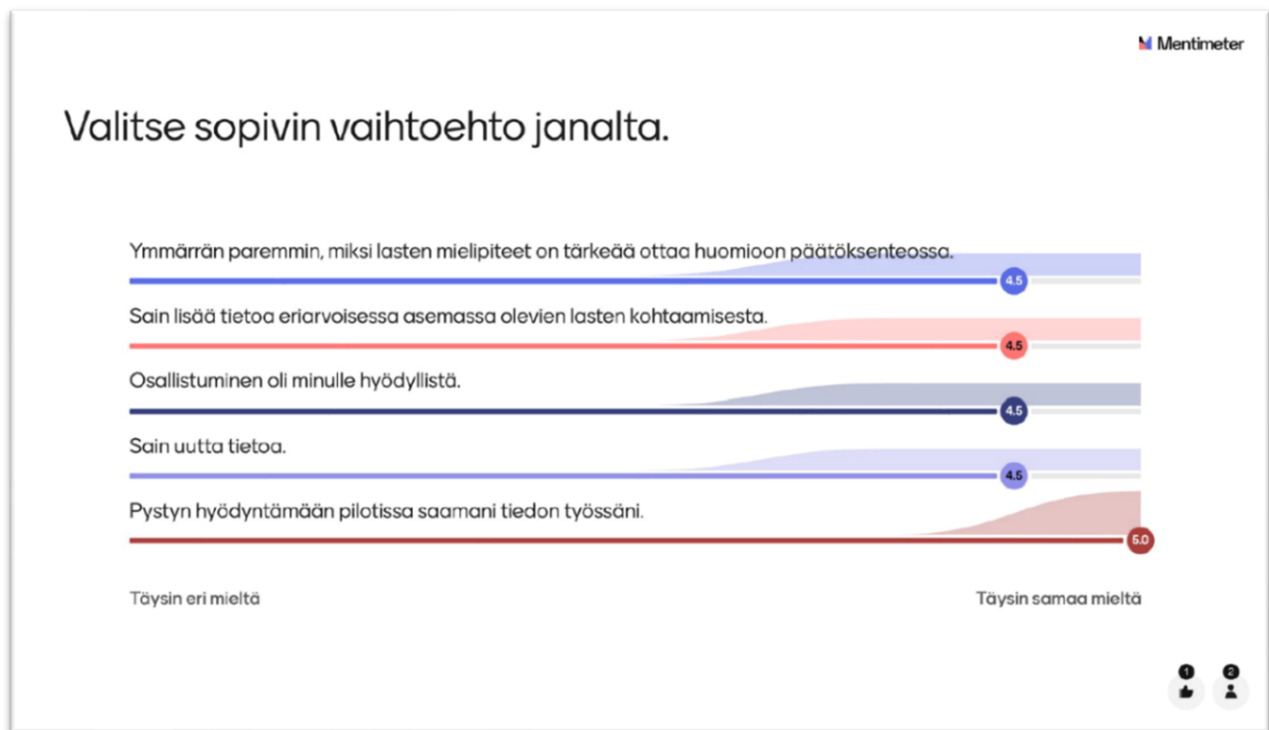
Vastauksien perusteella 80 % vastaajista ymmärsi paremmin, miksi lasten mielipiteet on tärkeää ottaa huomioon päätöksenteossa. 80 % vastaajista sai lisää tietoa eriarvoisessa asemassa olevien lasten kohtaamisesta. 100 % vastaajista koki osallistumisen hyödylliseksi. 80 % vastaajista sai uutta tietoa ja 80 % vastaajista pystyy hyödyntämään pilotissa saamaa tietoa työssään.

Yksi vastaajista nosti pilotin onnistumiseksi systemaattisuuden ja hyödyn tulevaa varten:

- *"Pilotti eteni suunnitelmallisesti ja siitä jää selkeä prosessi, jonka oppeja voi hyödyntää jatkossa osana organisaation (hyvinvointialue) lavaprosessia"*

Kuva 18. Päätäjien palautekyselyn tulokset

Kuva 19. Yhteistyökumppaneiden palautekyselyn tulokset

JOHTOPÄÄTÖKSET JA JATKOTOIMET

Pilotin tavoitteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti. Tavoitteet olivat seuraavat: 1) pienten (alle 12-vuotiaiden) ja eriarvoisessa asemassa olevien lasten mahdollisuuksien lisääminen osallistua päätöksentekoon ja 2) päättäjien valmiuksien vahvistaminen lapsiystävällisen lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamiseen. Pilotissa kuultiin 48 lasta ja heidän kertomaansa tietoa hyödynnetään päätöksenteon valmistelussa. Toisen tavoitteen toteutumista osoittavat osallistuneiden päättäjien ja yhteistyökumppaneiden palautekyselyjen tulokset (kuvat 18 ja 19).

Lasten kuulemisten tuottamaa aineistoa hyödynnetään lapsivaikutusten arvioinnin toteutuksessa. Lisäksi suosittelemme aineiston laaja-alaista käyttöä siten, että lasten esiin nostamat havainnot ja ehdotukset välitetään niille toimijoille, jotka voivat huomioida ne työssään. Näin vahvistetaan lasten osallisuuden ja heidän näkökulmiensa huomioimisen vaikuttavuutta.

Pilotti kehitti alueellista osaamista lapsiystävällisessä lasten kuulemisessa ja loi pohjaa lapsivaikutusten arvioinnin sekä lasten kuulemisen jatkokehittämiselle sekä rakenteiden luomiselle. Lasten kuulemista osana päätöksentekoa, kuten lapsivaikutusten arviointia, voidaan viedä eteenpäin hyödyntämällä pilotissa tunnistetut onnistumiset, kehittämisen paikat sekä lapsilta saatu palaute.

Suosittellemme myös jatkossa hyödyntämään lasten kanssa työskenteleviä ammattilaisia sekä sidosryhmiä lasten kuulemisten suunnittelussa sekä toteutuksessa. Lasten kanssa työskentelevät ammattilaiset ovat merkittävässä roolissa erityisesti pienempien ja eriarvoisessa asemassa olevien lasten kuulemisten toteuttamisessa, mikä todettiin myös tässä pilotissa.

Lisäämällä lasten osallistumismahdollisuuksia päätöksenteossa ja ottamalla lasten kertomat asiat aidosti huomioon edistetään lasten oikeuksien toteutumista käytännössä. Näin vahvistetaan päätösten laatua sekä edistetään tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa.

Jatkotoimet:

- Raportti toimitetaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen sekä Joensuun kaupungin pilottikumppaneille. Heidän vastuullaan on huolehtia, että pilotissa kerättyä tietoa tullaan hyödyntämään osana päätöksentekoa.
- Pilotissa kerättyjä oppeja lasten kuulemisesta tullaan hyödyntämään alueellisesti sekä paikallisesti, jotta erityisesti pienet ja eriarvoisessa asemassa olevat lapset saavat jatkossa yhä paremmin ääniään kuuluviin.
- Pelastakaa Lapset palauttaa pilottiin osallistuneille lapsille sekä perheille keväällä 2026 tietoa siitä, mihin pilotissa kerättyä tietoa on käytetty sekä viestii heille mahdollisista vaikutuksista.

Katsoa elokuva.

Voima hali.

Syödä karkkia.

Leikkiä muiden kanssa.

Pelastakaa Lapset